8 ta' Ġunju 2019

Rappreżentanza Parlamentari

Alternattiva Demokratika

Sottomissjoni ta' AD għall-"Konsultazzjoni Pubblika dwar Miżuri Pożittivi għas-Sess Sotto-Rappreżentat fil-Parlament"

Introduzzjoni
3

A.
Is-Sistema Elettorali
4

B.
Bilanċ bejn il-ġeneri fis-Sistema Elettorali
6

Introduzzjoni

Il-problema bir-rappreżentanza Parlamentari hija waħda: sistema elettorali li mhix rappreżentattiva. It-top-ups proposti huma intiżi biex jaġevolaw lill-Partit Laburista u lill-Partit Nazzjonalista, mentri ir-realta' hi li rappreżentanza xierqa tinkseb b'sistema elettroali aktar rappreżentattiva tad-diversi opinjonijiet, ideat u diversita' fis-soċjeta'.

Għaldaqstant dan id-dokument jagħmel proposti konkreti dwar sistema rappreżentattiva li twassal għal rappreżentanza xierqa demokratika ta' opinjonijiet differenti u anke ta' ġeneri differenti.

A. Is-Sistema Elettorali

"Irridu immorru lura sal-pedamenti tal-ħajja demokratika ta' pajjiżna u nagħtu lura valur lil kull ċittadin billi tkun riformata s-sistema elettorali b'tali mod li kull vot ikollu valur li jissarraf fit-tmexxija tal-pajjiż. Ir-riformi elettorali li saru tul is-snin servew biex inħolqot sitwazzjoni b'żewġ partiti politiċi li jalternaw bejniethom fit-tmexxija tal-pajjiż bl-esklużjoni tal-bqija. Dan minnu nnifsu huwa s-sors tal-gwaj kollu li fih jinsab pajjiżna illum, għax ixettel u jirrinforza politika ta' konfrontazzjoni bejn żewġ naħat flok politika ta' djalogu li fiha jieħu sehem kulħadd: djalogu li għandu jwassal għal kunsens wiesgħa."[1]

L-artiklu 56 tal-Kostituzzjoni ta' Malta tipprovdi li l-Parlament ikun elett "fuq il-prinċipju ta' rappreżentanza proporzjonali permezz ta' vot singlu trasferibbli"[2]. L-emendi kostituzzjonali li saru fl-1987 għall-artiklu 52 daħħlu proviso bl-iskop li jikkoreġi r-riżultat elettorali meta f'Parlament b'żewġ partiti l-persentaġġ ta' voti miksuba fl-ewwel għadd ma jkunx jikkorrispondi mas-siġġijiet parlamentari miksub minn dawn iż-żewġ partiti.

L-emendi oriġinali li saru fl-1987 ġew ipperfezzjonati sussegwentement fl-1996 u fl-2007 biex illum għandna mekkaniżmu li jassigura li f'Parlament magħmul minn żewġ partiti, it-tnejn li huma jkollhom rappreżentanza fil-Parlament li tikkorrispondi proporzjonalment mal-persentaġġ ta' voti li jkunu kisbu fl-ewwel għadd fl-elezzjoni ġenerali.

Imma fil-mument li jidħol it-tielet partit fil-Parlament dan il-proviso kostituzzjonali ma japplikax[3]. Il-leġislatur Malti, sal-lum, sfortunatament, kapaċi jaħseb biss f'termini ta' żewġ partiti! Il-viżjoni tiegħu ma twassalx iktar 'il-bogħod minn hekk. Hi viżjoni mijopika li hi mifruxa mal-Kostituzzjoni u l-liġijiet tal-pajjiż.

Dan id-dritt għall-proporzjonalità huwa mċaħħad lill-partiti l-oħra tant li, per eżempju, fl-elezzjoni ġenerali tal-2008 l-proviso Kostituzzjonali għall-artiklu 52 hawn fuq ikkwotat wassal biex il-Partit Nazzjonalista jkun mogħti 4 siġġijiet parlamentari addizzjonali minħabba li kien kiseb 1580 vot iktar mill-Partit Laburista fl-ewwel għadd[4]. Imma fl-istess ħin kienu skartati l--voti miksuba dakinnhar minn Alternattiva Demokratika fl-ewwel għadd, li kienu jammontaw għal 3810. Dan minkejja li kienu madwar id-doppju tad-differenza fil-voti bejn iż-żewġ partiti eletti fil-Parlament. 1580 vot issarfu f'bonus ta' erba' siġġijiet addizzjonali u 3810 voti kienu injorati kompletament.

1 Vot Alternattiv Vot Nadif. Manifest Elettorali 2017. Alternattiva Demokratika-The Green Party.p.5
Aċċessibli fuq is-sit: www.alternattiva.org.mt/2point3/wp-content/uploads/2011/08/AD-Manifest-Elettorali-2017.pdf

2 Artiklu 56(1) tal-Kostituzzjoni

3 Fil-fatt il-proviso jipprovdi hekk: "(ii) f'elezzjoni ġenerali li tkun kontestata minn aktar minn żewġ partiti politiċi u li fiha jiġu eletti biss kandidati minn tnejn minn dawk il-partiti…"

4 Fl-ewwel għadd il-Partit Nazzjonalista kiseb 143,468 vot (49.34%) u l-Partit Laburista kiseb 141,888vot (48.79%) filwaqt li Alternattiva Demokratika kisbet 3810 vot (1.31%). Ara riżultat sħiħ fuq il-*website* tal-Kummissjoni Elettorali.
https://electoral.gov.mt/Elections/General

Il-proporzjonalità teħtieġ li tkun ggarantita dejjem u lill-partiti politiċi kollha u dan soġġett biss għal limitazzjoni ta' għatba raġjonevoli ta' voti li tkun teħtieġ li tinqabeż u dan kif inhu provdut fis-sistema elettorali ta' diversi pajjiżi oħra biex ikunu minimizzati problemi ta' governabilità.

Alternattiva Demokratika repetutament[5] ipproponiet għatba ta' 2.5% tal-voti[6] validi fl-ewwel għadd. Dan il-persentaġġ propost hu ekwivalenti għal tnejn minn total ta' 78 kwota imqassmin fuq it-tlettax-il distrett li tipprovdi għalihom is-sistema elettorali presentment[7]. Dan ikun ifisser li l-parlament ikun f'kull ħin rifless tal-vot popolari.

PROPOSTA: il-proviso tal-artiklu 52 tal-Kostituzzjoni jkun emendat biex kull partit politiku li jikseb 2.5% jew iktar tal-voti validi fl-ewwel għadd tal-voti tal-elezzjoni ġenerali ikun assigurat minn rappreżentanza parlamentari li tikkorrispondi mal-voti miksuba.

5 Ara per eżempju l-Manifest Elettorali għall-Elezzjoni Ġenerali tal-2017. Nota 3 iktar il-fuq.

6 Vot Alternattiv Vot Nadif. Manifest Elettorali 2017. Alternattiv Demokratika-The Green Party.p.5
Aċċessibli fuq is-sit: http://www.alternattiva.org.mt/2point3/wp-content/uploads/2011/08/AD-Manifest-Elettorali-2017.pdf

7 F'kull wieħed mid-distretti elettorali presentment hemm sitt kwoti, ħamsa li jikkorrispondu għall-ħames siġġijiet parlamentari meħtieġ li jimtlew u s-sitt waħda li tintilef. It-total ta' kwoti għaldaqstant huwa ta' 6 għal tlettax-il darba li jammonta għal 78.

B. Bilanċ bejn il-ġeneri fis-Sistema Elettorali

Li ikun possibli illi s-sistema elettorali tkun tirrifletti l-opinjonijiet politiċi kif rappreżentati minn partiti politiċi differenti tkun qabża kbira 'l quddiem għad-demokrazija tagħna. Dan imma mhux biżżejjed.

Hemm ħtieġa ukoll li nagħmlu qabża oħra li hi daqstant kbira u importanti. Din il-qabża hi meħtiega biex il-parlament ikun fih bilanċ bejn il-ġeneri ukoll. Il-bilanċ meħtieġ mhux biss dak bejn l-irġiel u n-nisa imma ukoll għandhom ikunu nklużi f'dan l-eżerċizzju dawk li ma jidentifikaw ruħhom la mal-irġiel u l-anqas man-nisa. Fid-Dikjarazzjoni ta' Prinċipji ta' Alternattiva Demokratika ippubblikata mat-twaqqif tal-partit fl-1989, Alternattiva Demokratika kienet diġa qed titkellem dwar it-Tielet Sess u l-ħtieġa li naħdmu kontra l-preġudizzji[8].

Id-dibattitu dwar dan ilu għaddej fil-pajjiż.

Alternattiva Demokratika taqbel fil-prinċipju li għandna nfittxu l-aħjar mod kif dan il-bilanċ fil-prattika nistgħu nwettquh. Is-sistema elettorali li għandna minnha innifisha ma fiha l-ebda mekkaniżmu li jista' jkun użat biex fl-għażla tal-membri parlamentari ikun iffaċilitat riżultat li bejn wieħed u ieħor ikun bilanċjat bejn il-ġeneri. L-unika possibilità fis-sistema kurrenti qegħda fil-mekkaniżmu korrettorju għall-proporzjonalità[9]. Li kieku dan kellu jkun użat ukoll biex jikkoreġi ftit l-iżbilanċ fir-rappreżentanza bejn il-ġeneri, imma, dan ftit ikollu effett għax in-numru ta' siġġijiet parlamentari ridistribwiti b'dan il-mod mhux biss huma minimi[10] imma dwarhom ikun hemm ukoll pretensjoni ġustifikata mill-kandidati li jkunu għadhom imdendlin b'numru ta' voti li jkun ftit inqas mill-kwota applikabbli u li mhux neċessarjament ikunu jappartjenu lill-ġeneru b'nuqqas ta' rappreżentanza.

Jekk inħarsu lejn l-aħħar tlett elezzjonijiet ġenerali insibu stampa ċara ta' kif jaħdem dan il-mekkaniżmu.

Fl-elezzjoni ġenerali tal-2008 biex tkun restawrata l-proporzjonalità bejn is-siġġijiet parlamentari u l-voti miksuba bejn iż-żewġ partiti eletti fil-Parlament ġew assenjati erba' siġġijiet parlamentari lil erba' kandidati rġiel.[11] Fl-elezzjoni ġenerali tal-2013 ukoll kienu assenjati erba' siġġijiet parlamentari: din id-darba bbenefikaw żewġ kandidati irġiel u żewġ kandidati nisa[12]. Min-naħa l-oħra fl-elezzjoni ġenerali tal-2017 ż-żewġ siġġijiet addizzjonali ġew assenjati lil żewġ kandidati irġiel.[13] Dawn kollha kellhom l-iktar voti fost il-kandidati tal-Partit Nazzjonalista li ma kienux ġew eletti.

8 "Bħal fil-każ tad-diskriminazzjoni kontra n-nisa, aħna favur li l-Kostituzzjoni għandha toffri garanziji effettivi u enforzabbli fil-qrati fil-kaz ta' diskriminazzjoni kontra t-tielet sess. Naħdmu biex bl-edukazzjoni ma jibqgħux il-preġudizzji kontra t-tielet sess."
Ara Dikjarazzjoni ta' Prinċipji intitolata ta' Alternattiva Demokratika: paġna 12, ppubblikata 1989.

9 Ara artiklu 52 tal-Kostituzzjoni ta' Malta.

10 Dan il-mekkaniżmu ilu jiġi użat mill-elezzjoni tal-1987.

11 Fl-elezzjoni ġenerali tal-2008 dawn kienu Jean Pierre Farrugia, Edwin Vassallo, Francis Agius u Francis Zammit Dimech.

12 Fl-elezzjoni ġenerali tal-2013 dawn kienu Fredrick Azzopardi, Claudette Buttigieg, Carm Mifsud Bonnici u Paula Mifsud Bonnici.

13 Fl-elezzjoni ġenerali tal-2017 dawn kienu Fredrick Azzopardi u Carm Mifsud Bonnici.

Alternattiva Demokratika għaldaqstant taħseb li għandna nfittxu soluzzjonijiet oħra f'sistemi elettorali differenti biex nindirizzaw l-iżbilanċ bejn il-ġeneri fil-Parlament. Waħda minn dawn il-possibilitajiet hi permezz tal-użu tal-lista elettorali tal-partiti li biex tkun aċċettata mill-Kummissjoni Elettorali tkun teħtieġ li tkun waħda li toħloq bilanċ bejn il-ġeneri, kemm bejn irġiel u nisa kif ukoll fil-konfront ta' dawk li ma jidentifikaw ruħhom la mal-irġiel u l-anqas man-nisa.

Alternattiva Demokratka taħseb li dan hu l-iktar mod prattiku kif ikun assigurat li nimxu lejn bilanċ bejn il-ġeneri fir-rappresentanza parlamentari. L-elettorat ikun mitlub li jivvota lill-partit u mhux iktar lil kandidat individwali u mbagħad jiġu eletti kandidati fl-ordni stabilit fil-lista ppreżentata mill-partiti politiċi infushom. Lista li tista' issir fuq bażi distrettwali imma anke fuq bażi nazzjonali.

PROPOSTA: Is-sistema elettorali għandha tkun a bażi ta' lista elettorali ppreżentata mill-partiti politiċi li tkun waħda bilanċjata bejn il-ġeneri, mhux biss bejn l-irġiel u n-nisa imma ukoll fil-konfront ta' dawk li ma jidentifikaw ruħhom la mal-irġiel u l-anqas man-nisa.

www.alternattiva.org.mt